

Täysistunto

Perjantai 3.5.2024 klo 13.04—13.29

9. Ylen hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2023

Kertomus K 6/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan. — Keskustelu, edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Hyvät edustajat! Pyydän siirtämään muut keskustelut salin ulkopuolelle. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.12 **Sinuhe Wallinheimo kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yleisradiolle määrätään laissa joukko erilaisia tehtäviä. Yhtiön tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluihin jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Ohjelmatarjonnan tulee muun muassa tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskustelua sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia ja välittää asetuksella tarkemmin säädettyjä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa. Ylen hallintoneuvoston tehtävä on yksinkertaisesti ilmaistuna valvoa, että tätä laajaa julkisen tehtävää suoritetaan asianmukaisella tavalla. Hallintoneuvostolla on puolestaan velvollisuus kertoa vuosittain eduskunnalle Ylen toiminnasta.

Arvoisa puhemies! Julkisen palveluntuottajana Ylen painoarvo on suuri. Sen verkko-palvelut ovat maamme käytetyimpiä. Verkko- ja mobiilipalveluilla oli viikoittain yli 26 miljoonaa käyttäjää. Yle.fi ja Yle-sovellutus puolestaan tavoittivat viikoittain kaksi miljoonaa käyttäjää. Yle Areena taas käynnistettiin viikoittain lähes 21 miljoonaa kertaa. Tällaisia lukuja ei saavuteta ilman käyttäjäkunnan eli suomalaisten laajaa luottamusta. Lähes 84 prosenttia suomalaisista pitää Ylen uutispalveluita luotettavina.

Nyt käsiteltävä Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 23 tuo selkeästi ilmi sen, että maailma ja mediamarkkinat muuttuvat. Digitaalisen tieto- ja informaatioympäristön murros, tekoälyn yleistyminen, mediakäytön kiihtyvä muutos sekä alusta- ja teknologiajättien globaali kilpailu muuttavat kotimaisen median toimintaympäristöä entistä haastavammaksi. Esimerkiksi suoratoistopalveluiden kasvu on toistaiseksi pysähtynyt, ja uudet TikToken kaltaiset lyhytvideopalvelut ovat nousseet haastajiksi.

Muutosta ei siis tapahdu pelkästään markkinoilla, vaan myös teknologisella kehityksellä on roolinsa. Vuonna 22 alkanut generatiivisen eli sisältöä luovan tekoälyn esiinmarssi kirittää medioita maailmalla ja Suomessa. Sisällön tuottamisen kynnys on olennaisesti ma-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2024 vp

daltunut niin hyvässä kuin pahassa uuden ajan koneälyn astuessa mukaan. Yhtäältä journalistinen pohjatyö helpottuu, kun tekoäly louhii aineistosta kiinnostavia tietoja esille, toisaalta tekoäly mahdollistaa aiempaa laajemman dis- ja misinformaation käytön vihamielisiin tarkoituksiin. Näiden syiden vuoksi Yle onkin luonut käyttöönsä vastuullisen tekoälyn periaatteet, joilla työkalun käyttöä ja kehitystä ohjataan yhtiössä. Yle käyttää tekoälyä toteuttaakseen julkisen palvelun tehtävää ja arvoja entistä paremmin muuttuvassa mediaympäristössä.

Maailmanpolitiikan synkkien pilvien kerääntyminen näkyy myös Ylellä. Venäjän hyökkäyssota, sodan vuorovesien vaihtelu ja seuraamukset, on alati läsnä uutistarjonnassa. Samalla Suomen kauan odotettu liittyminen puolustusliitto Naton jäseneksi on tarjonnut viime vuoden aikana ja tarjoaa edelleen erilaista sisältöä. Ylen ja muiden uutispalveluiden rooli faktapohjaisen ja analyttisen ulko- ja turvallisuuspoliittisen uutisoinnin tuottamisessa onkin ollut tärkeä.

Ylen rooli myös kriisiaikojen turvallisuuden tuottajana on noussut uuteen arvoon. Yhtiö on vahvistanut eri kumppaneiden ja viranomaisten kanssa häiriötilanteissa tehtävää yhteistyötä. Ylen rooli vaara- ja poikkeustilanteista tiedottamisessa on eittämättä jokaiselle tuttu.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Kertomukseen perehtyvät saavat käsiinsä laajan ja ajoittain jopa teknisen katsauksen siitä, mitä Yleisradio tekee ja mihin se on menossa. Kertään tuskin yllättää, että muutokseen mukautumisella on suuri rooli. Tästä huolimatta Yle pyrkii ja onnistuu suorittamaan sille annetun lakisääteisen tehtävänsä uutissisällön tuottamisesta jokaiselle suomalaiselle Suomen jokaisessa kolkassa.

Ja näin loppuun, arvoisa puhemies, haluan vielä teeman mukaisesti toivottaa teille kaikille oikein hyvää lehdistön- ja sananvapauden päivää!

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

13.17 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Wallinheimolle erinomaisesta esittelypuheenvuorosta, jossa nousi esiin tärkeitä teemoja: median toimintaympäristö, tiktokit, tekoälyn tarjoamat mahdollisuudet ja uhat, mis- ja disinformaatio. Tärkeitä Ylen julkisen palvelun tehtävässä, mikä nyt erityisesti viime vuosina on korostunut, ovat nämä poikkeusolojen tilanteet, kriisivalmius ja se, että kansalaiset luottavat mediaan ja Yleisradioon. Se on edelleen kiitettävällä tasolla, mikä on oikein hyvä. Kun tietoa tarvitaan, sitä pitää olla nopeasti saatavilla ja kansalaisten pitää pystyä luottamaan siihen annettuun tietoon.

Nostan muutaman asian tästä kertomuksesta:

Saamelaiset kiinnittävät omassa lausunnossaan huomiota lähetystuntien määrän vähenemiseen. Siihen kannattaa kiinnittää huomiota. Vähemmistökielet, saamelaisten asema ja mediaympäristö luovat edellytykset oman kulttuurin ja kielen säilyttämiselle. Tekoäly saattaa tarjota siinäkin hyviä mahdollisuuksia, samoin yhteistyö naapurivaltioitten kanssa.

Urheilusta nostan esiin saman asian, mikä on itse asiassa mainittu täällä sivulla 31. Pienempien lajien mukanaolo ja näkyminen on tärkeätä, ja kertomuksessa on sanottu, että ne näkyvät ja kuuluvat. Kannustan jatkamaan sillä suunnalla, että myös pienemmät lajit pääsevät näkyviin — miehet, naiset ja nuoret ja paralympialajit.

Sitten ehkä tärkeimpänä nostona ja ajatuksena on se, että tiedämme useista tutkimuksista liikkumattomuuden aiheuttamat kulut yhteiskunnalle, jotka ovat UKK-instituutin mukaan miljardiluokkaa, vähän laskentatavasta riippuen saatetaan liikkua siellä 3—5 miljar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2024 vp

din luokassa. Vuonna 2007 Yleisradiossa, tv:ssä, tuli tällöinen Elämä pelissä -ohjelma, jossa tuotiin liikuntaan ja muuhun, elämänhallintaan, liittyviä asioita esille. Se oli erinomainen avaus, ja sitä jatkettiin sitten eri näkökulmista uusilla tuotantokausilla. Tässä saattaisi olla joku semmoinen synergiajuttu, jota kannattaisi virittää vielä isosti ja uudestaan. Me tiedetään, että väestö vanhenee, liikkumattomuus aiheuttaa kuluja, ja yhteiskunnan mahdollisuudet tarjota liikuntaan ja kulttuuriin lisärahoitusta ovat tässä taloudellisessa tilanteessa vaikeat. Eli nyt sitten Yleisradion kautta voitaisiin tarjota rakentavassa hengessä tällaista kannustusta, seurantaa, valmennusta ja tämäläisyyttä, joka kannustaa ihmisiä sekä urheilun, liikunnan että kulttuurin pariin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

13.20 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! La Promesa, Peaky Blinders, Das Boot, Charité, Invisible Heroes ja Call the Midwife — edellä mainitut sarjat eivät ole suomalaista tuotantoa mutta on syytä tai toisesta ostettu Ylen tuotantoon. Pidän täysin käsittämättömänä, että verovaroin rahoitettu Yle väärin toiminnallaan kaupallista mediaa.

Ylellä on tärkeä rooli tiedonvälityksessä, urheilun tuomisessa jokaisen olohuoneeseen ja vallan vaihtokoirana olemisessa, mutta samaan hengenvetoon on todettava, että tarjonnan laajuus sekä paisuneisuus yhdistettynä varojen käytön osittaiseen salaamiseen on täysin epäterve yhtälö. Pidänkin erinomaisena, että hallitusohjelmassa on kirjaus, että Yleisradion rahoitus ja varojen käyttö avataan julkiseksi osakeyhtiölain puitteissa.

Puhemies! Yle tuottaa paljon sellaista sisältöä, joka syntyisi markkinoilla muutenkin ja siten tarpeettomasti häiritsee markkinoita. Jumalanpalvelusten lähettäminen tai saamenkielisten uutisten tarjoaminen ei ole mikään ongelma. Se, että meidän rakas Ylemme tuottaa mittavasti sisältöä ulkolaisille alustoille, esimerkiksi kiinalaiselle vakoilusovellus Tik-Tokille, on mielestäni ongelma. Tältä osin onkin hyvä, että hallitusohjelman mukaisesti parlamentaarisessa työryhmässä arvioidaan Yleisradion rahoitus ja Yle-lain muutostarpeita ja tarkkarajaistetaan Ylen tehtäviä.

Puhemies! Kun katsoo, minkälaisia ideologisesti hyvin värittyneitä kaiken maailman päiväkirjoja ja todellisuudesta hyvinkin irrallaan olevia biologian kieltäviä kolumnisteja Ylellä on pilvin pimein, niin saa olla jälleen tyytyväinen hallitusohjelmasta ja sen kirjauksista. Yleisradion riippumattomuutta ja toimituksellista puolueettomuutta vahvistetaan, kiitos tästä hallitukselle.

Puhemies! Ylen paisuneelle ja koko ajan paisuvalle rahoitukselle on laitettava rajat, ja siitä on leikattava, mielellään reilusti. Ylellä on todellakin varaa leikata. Jo esiin tulleiden asiakohtien lisäksi otan esimerkiksi Yle-pomojen palkat. Yleisradion toimitusjohtajan palkka oli viime vuonna lähes kolme- ja puolisataatuhatta euroa eli yli 28 000 euroa kuukaudessa. Korostan vielä, että Yleisradio on siis julkisrahoitteinen, veronmaksajien rahoittama.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

13.23 **Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Yleisradion hallintoneuvoston kertomus viime vuodelta alkaa seuraavilla sanoilla: ”Yle — luotettavaa tietoa ja henkistä huoltovarmuutta”. Tämä on helppo allekirjoittaa, ja voikin todeta, että Yle lisää osaltaan kansakuntamme resilienssiä aikana, jolloin informaation oikeellisuus korostuu. Ylellä on myös merkittävä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2024 vp

rooli kotimaisen kulttuurin ja luovan alan edistäjänä, ja tämä lisää osaltaan yhteiskuntamme tasapainoa ja hyvinvointia. Yle on siis osa kokonaisturvallisuutta.

Vallitsevassa maailmantilanteessa ja tekoälyn käytön laajentuessa jokainen joutuu pohtimaan entistä enemmän saatavilla olevan tiedon oikeellisuutta. Käymme jatkuvaa seulontaa luotettavien tietojen ja esimerkiksi ulkomailta peräisin olevan informaatiovaikuttamisen, disinformaation ja valeuutisten välillä. Loppuvuodesta 23 Yle muun muassa laati vastuullisen tekoälyn periaatteet, jotka ohjaavat tekoälyn käyttöä ja kehitystä sen lisääntyessä. Tässä epävarmassa maailmantilanteessa tulee turvata kansalaisille riippumaton tiedonsaanti. Tässä viitekehyksessä Yle on aivan keskeisessä roolissa. Ylen toimintaa on 32 paikkakunnalla, ja palveluja käytti viikoittain 94 prosenttia suomalaisista. Luottamus jatkuu korkeana: 84 prosenttia luottaa Ylen uutisiin.

Yle on panostanut moniäänisyyteen keskittymällä nuorten tavoittamiseen, uutisisältöjen monipuolistamiseen ja alueellisten näkökulmien esiin tuomiseen tuoden eri alueiden kehitystä ja erityispiirteitä koko Suomen tietoisuuteen. Pidän erittäin tärkeänä, että on taho, joka huomioi myös erityisryhmät. Kaikilla on oikeus luotettavan tiedon saantiin, mainittakoon esimerkkinä kuurojen ja viittomakieltä käyttävien huomioiminen viittomakielisillä uutisilla, jotka löytyvät myös Yle Areenasta.

Mutta toimintoja pitää aina myös kehittää toimintaympäristöjen muuttuessa, ja niin myös Ylen toimintaa. Digitaalisen tieto- ja informaatioympäristön murros, tekoälyn yleistyminen, mediankäytön kiihtyvä muutos sekä alusta- ja teknologiajätien globaali kilpailu muuttavat median toimintaympäristöä entistä haastavammaksi. Muutoksessa pitää pystyä olemaan mukana, jotta toimintaedellytykset säilyvät. Muutoksessa yksi tärkeä osa-alue on henkilöstön kehittäminen, joka tässä muun muassa mainittiin.

Toivotan kaikkea hyvää Ylelle tulevaisuuteen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

13.26 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ja oikein hyvää lehdistönvapauden päivää minunkin puolestani! Tänään on erityisen hieno päivä käsitellä tätä Ylen kertomusta, tai oikeastaan Ylen hallintoneuvoston kertomusta eduskunnalle.

Kaikki tässä salissa varmasti tietävät, että luotettava, riippumaton ja monipuolinen tiedonvälitys on yksi demokratian peruspilari, ja se toimii varmaan niinpäin, että jos journalismissa on ongelmia, niin ne eivät ole vain journalismiongelmia vaan ennemmin tai myöhemmin näkyvät myös demokratiaongelmina, ja samoin, jos demokratia on kriisissä, se näkyy varmasti myös journalismissa. Ajattelen, että julkisella medialla on tässä valtavan suuri vastuu. Juuri tämänkin takia on tärkeää, että Yle-kysymykset eivät ole sellaisia asioita, joita mikään hallituskokoonpano yksin millään tavalla edistää. Täällä on mainittukin tämä parlamentaarinen työryhmä, joka tälläkin kaudella toimii. Tästä on äärettömän tärkeää pitää kiinni siksi, että Yleisradio on säädetty eduskunnan alaiseksi, ja se osaltaan takaa sitä, että siitä ei tehdä mitään vallan sylikoiraa.

Puhemies! Varsinainen asia, jonka halusin tänään nostaa esiin, on se, että usein moni yhdistää Ylen roolin uutisten ja tiedon välittämiseen mutta erityisesti luovat alat ja av-puoli, jotka tässä edellä myös kollega nosti, ovat merkittäviä, kuten sekä Yle-laista että tästä toimintakertomuksestakin voidaan lukea. Harva tulee ehkä ajatelleeksi, että esimerkiksi kotimaisen elokuvan rahoituksesta noin puolet tulee Yleltä. Viime vuonnakin Yle rahoitti 9 pitkä ja 12 lyhyttä kotimaista elokuvaa, ja monia sellaisia tuotantoja, jotka eivät kauppal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 45/2024 vp

lisen median puolella koskaan syntyisi, esimerkiksi pienemmille kohderyhmille tehtäviä sarjoja tai elokuvia, ei olisi olemassa ilman vahvaa Yleisradiota, ja sen takia tämä on asia, johon toivon kaikkien täällä kiinnittävän huomiota. Meillähän esimerkiksi elokuvavienti on ollut kansainvälisilläkin markkinoilla kohtuullisen suurta viime aikoina. Moni tietää Sorjosen, Hytti nro 6:n ja Karpin, ja mikään tällainen tuotanto ei olisi käynnistynyt vastaavalla tavalla tai levinnyt maailmalle ilman vahvaa Yleä. Sen takia haluan tätä korostaa, että Yle on myös todellinen luovan alan moottori, ja sitä kannattaa myös pitää sellaisena eli muistaa, että Yle-laissa määritellään Ylelle paljon tehtäviä ja ne kaikki ovat tärkeitä, eivät pelkästään tiedonvälitys ja uutiset, jotka usein meille täällä näkyvät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Suuren valiokunnan pian alkavan kokouksen vuoksi keskustelu ja asian käsittely keskeytetään.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.